

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาศาภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศาภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคตามสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 7,504 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 558 คน ครูผู้สอน 6,946 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนใช้เกณฑ์ตารางเครจซี่และมอร์แกน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 227 คน ครูผู้สอน จำนวน 364 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 591 คน และหากกลุ่มตัวอย่างตามตำแหน่งในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนแล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกระนวน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง ได้ค่าของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.79 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคตามสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ถึง ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขอความร่วมมือในการออกหนังสือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ด้วยตนเอง

3.3 เมื่อครบกำหนดเวลาที่นัดหมาย ผู้วิจัยเดินทางไปขอรับแบบสอบถามที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ด้วยตนเอง

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 580 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.13

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าจำนวนค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยทดสอบสมมติฐาน t - test (Independent Sample Test)

4. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคตามสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นส่วนมากเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 61.90 เป็นผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.10 อายุตัวส่วนมากมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.60 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.50 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.60 และอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.40 อายุราชการส่วนใหญ่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 83.10 อายุราชการ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.30 และอายุราชการน้อยกว่า 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.60 และวุฒิการศึกษาส่วนมากระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.70 ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.50 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.80

2. สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียน อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=3.94$) จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X}=3.90$) สังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.87$) จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.81$) ฝึกฝนกิจกรรมรายทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย ($\bar{X}=3.81$) ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง ($\bar{X}=3.77$) ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนต่อของผู้เรียน ($\bar{X}=3.76$) เตรียมการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการสอน ($\bar{X}=3.70$) ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตจริง ($\bar{X}=3.62$) และใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ ($\bar{X}=3.60$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ สร้างความรู้สึที่ดีต่อนักเรียนทุกคน ($\bar{x}=3.4.07$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ จัดเตรียมเครื่องมือและประเมินผลทุกครั้งการสอน ($\bar{x}=3.42$)

2.2 ด้านจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{x}=3.95$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ สร้างสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}=3.62$)

2.3 ด้านเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ แสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ($\bar{x}=4.19$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ศึกษานักเรียนและหาทางแก้ไข ($\bar{x}=3.68$)

2.4 ด้านจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ($\bar{x}=34.17$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออก ($\bar{x}=3.66$)

2.5 ด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ จัดกิจกรรมเน้นการปฏิบัติจริง ($\bar{x}=3.90$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ให้นักเรียนฝึกทำงานที่ละเอียดและประณีต ($\bar{x}=3.54$)

2.6 ด้านส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนตัวของผู้เรียน โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ

สังเกตรูปแบบและวิธีการแสดงออกของนักเรียน ($\bar{X}=3.83$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ฝึกให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ($\bar{X}=3.73$)

2.7 ด้านใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัยของนักเรียน ($\bar{X}=3.68$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ มีการใช้สื่อที่สอดคล้องกับบทเรียน ($\bar{X}=3.54$)

2.8 ด้านใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตจริง โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ($\bar{X}=3.74$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานนอกสถานที่ ($\bar{X}=3.55$)

2.9 ด้านฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์ และใช้ภาษาตามวัฒนธรรมไทยกับนักเรียน ($\bar{X}=3.90$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสอดแทรกสาระและแง่คิดทางคุณธรรม ($\bar{X}=3.71$)

2.10 ด้านสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ฝึกทำ และการแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการสังเกตการทำงานของนักเรียน ($\bar{X}=4.11$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ จัดทำแฟ้มบันทึกลักษณะนิสัยของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.71$)

3. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามตำแหน่งที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเองเอง ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนต่อของนักเรียน

สังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตจริง และไม่แตกต่างกันจำนวน 4 ด้าน คือ เตรียมการสอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง ฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย และด้านใช้สื่อการสอน เพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคตามสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามแบบปลายเปิด เรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ ดังนี้

- 1) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) ขาดการฝึกอบรมบุคลากรให้มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) ขาดสื่อและอุปกรณ์การสอนตลอดจนปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) ขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม ให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้า และ
- 5) ขาดการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ อภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ละดา ดอนหงษา (2543:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน ด้านจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านเอาใจใส่

ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง ด้านจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง ด้านส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน ด้านใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ด้านใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตจริง ฝึกฝนกีฬามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง และด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อตุลย์เดช สุวานะ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า มีการปฏิบัติตามการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัช แก้วมณีชัย (2542:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการปฏิรูประบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ในด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการมีการปฏิบัติได้ดีมากและด้านผลผลิตมีผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผดุงศักดิ์ แสงสว่าง (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ครูอาจารย์โดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายชั้นตอนทั้ง 6 ชั้นตอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิวัฒน์ วดีศิริศักดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

สาเหตุที่มีการปฏิบัติในระดับมากอาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ต่างปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ที่กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าทุกคนมี

ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในขณะเดียวกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนดำเนินการสร้างและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งการเผยแพร่ให้ความรู้ตลอดจนการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปีการศึกษา 2544 ได้มีสำนักงาน มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรภายนอกได้เข้าประเมินโรงเรียนใน สังกัดตามมาตรฐานการศึกษา โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 18 ที่กล่าวว่า สถานศึกษามีการจัด กิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสถานศึกษาได้ทำการจัด กระบวนการเรียนรู้ ทั้งการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดและ แก้ปัญหาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรงใน การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และมีคุณลักษณะตามเป้าหมาย ที่ต้องการ ขณะเดียวกันจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ

การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามตำแหน่งที่แตกต่างกัน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจและเสริมแรงให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเองเอง ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนน้อยของผู้เรียน สังเกตและประเมิน พัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์ ชีวิตจริง และไม่แตกต่างกันจำนวน 4 ด้าน คือ เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง ฝึกฝนกิริยา มารยาทและวินัยตามวิถีดนธรรมไทย และด้านใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

สาเหตุที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับที่มากกว่าครูผู้สอน นั้น ครูผู้สอนในฐานะผู้ปฏิบัติโดยตรงอาจมีความเห็นว่าจะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจนัก ยังมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติหลายประการ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ และประสบการณ์ จนสามารถนำแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้รับมาพัฒนางานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เร่งรัดพัฒนาโรงเรียนในสังกัดอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้ผลในระดับมาก และผู้บริหารโรงเรียนอาจมองว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเห็นความตั้งใจจริงของครูผู้สอน ความเอาใจใส่ รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง แต่ครูผู้สอนอาจมองว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ เพราะยังยึดติดกับพฤติกรรมการสอนแบบเดิม กอปรกับงานเรื่องนี้ เป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางและเป็นเรื่องใหม่ ครอบคลุมถึงการจัดการกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จึงเป็นการยากที่จะมีการปฏิบัติได้ปรากฏผลในระยะเวลาที่รวดเร็ว ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรให้การเอาใจใส่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นพิเศษ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุน กำกับ นิเทศ ติดตามผลครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคตามสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสอบถามแบบปลายเปิด ผลจากการวิจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ ดังนี้ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดการฝึกอบรมบุคลากรให้มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดสื่อและอุปกรณ์การสอนตลอดจนปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม ให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้า และขาดการนิเทศติดตามผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แสดงให้เห็นว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรที่จะมีการจัดครูเข้าอบรมสัมมนาหรือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ถูกต้อง รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาให้มากขึ้นเพื่อให้ใช้ในการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีคุณภาพทันสมัยและเพียงพอรวมถึงมีการสนับสนุนให้ครูผลิต

สื่อใช้เองเพื่อประหยัดงบประมาณของทางราชการ ขณะเดียวกันสถานศึกษาควรมีการสำรวจ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตบริการเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดจนควรมีการกำกับนิเทศติดตาม ผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ามีปัญหา อุปสรรคหรือประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไรเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับ การจัดการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นกัน แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องที่ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบควรดำเนินการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่บุคลากรในสังกัดทุกคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจะต้องมีการกำกับ นิเทศติดตามและ ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีการ ตื่นตัวและกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเกิดการรวมกลุ่มโรงเรียน ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการที่จะช่วยเหลือกันและสร้างเครือข่าย สู่โรงเรียนต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

1.3 ควรจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาให้เพียงพอ สำหรับใช้ในการ จัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการจัดระบบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและสื่อต่าง ๆ ให้มี ส่วนสนับสนุนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและประหยัด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน รวมทั้งการเชื่อมโยงการบริหารกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอน เนื่องจากมีความเกี่ยวเนื่องกันคือ การฝึกอบรมบุคลากร รวมทั้งการได้รับงบประมาณเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนที่ให้อิสระกับโรงเรียนในการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดำเนินการได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและประสบความสำเร็จ

2.2 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นข้อมูล สำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใส่ใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนกับปัญหาของ นักเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมและกลไกที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากขึ้น